

№ Φ 092.22/886

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση ΟΞΕ Αρ. 2)

Κατά

Ελλάδας

(Προσφυγή υπ'αρ. 66610/09)

Απόφαση

Στρασβούργο, 29 Ιανουαρίου 2013

*Η απόφαση αυτή θα γίνει οριστική υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 44 §2 της Σύμβασης.
Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές ως προς την μορφή.*

Στην υπόθεση ΟΞΖΕ κατά Ελλάδας (αρ.2),

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), που συνεδρίασε σε τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση:

Isabelle Berro-Lefèvre, Πρόεδρος,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Eriki Møse, Δικαστές,

Και με την σύμπραξη του André Wampach, Αν. Γραμματέα Τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο, στις 8 Ιανουαρίου 2013,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 66610/09) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας την οποία άσκησε ένας Έλληνας υπήκοος, ο κ. ΟΞΖΕ («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 7 Δεκεμβρίου 2009, κατ'εφαρμογή του άρθρου 34 της Σύμβασης Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους πληρεξουσίου της, την κα Φ.Δεδούση, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και την κα Ζ.Χατζηπαύλου, Δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων επικαλείται ειδικότερα παραβίαση του δικαιώματος που προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου.

4. Στις 31 Αυγούστου 2011 η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το άρθρο 29 §1 της Σύμβασης, αποφασίστηκε

επίσης ότι το Τμήμα θα αποφανθεί συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

5. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1924 και απεβίωσε στις 27 Φεβρουαρίου 2011, ενώ εκκρεμούσε η προσφυγή του ενώπιον του Δικαστηρίου. Ο γιος του, **È È** εξέφρασε την επιθυμία να συνεχίσει την δίκη.

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

6. Στις 11 Ιουλίου 1974, ο προσφεύγων, που ασκούσε το επάγγελμα του δικηγόρου, άνοιξε έναν τραπεζικό λογαριασμό στην Γενική Τράπεζα της Ελλάδος, στον οποίο κατέθεσε το ποσό των 660.000 δρχ. (1.936,90€). Από το δεύτερο εξάμηνο του 1981 ως το 2013, ο προσφεύγων δεν έκανε καμία ενέργεια σχετικά με τον λογαριασμό του (ανάληψη, κατάθεση ή εγγραφή των τόκων στο βιβλιάριο). Λόγω σοβαρών προβλημάτων υγείας - αναπηρίας, που αφορούσαν τόσο τον ίδιο όσο και την σύζυγό του, έπρεπε να απουσιάσει χρόνια στο εξωτερικό. Στις 6 Φεβρουαρίου 2003, ζήτησε από την Τράπεζα να τον ενημερώσει για την κατάσταση του λογαριασμού του. Η Τράπεζα του απάντησε ότι, επειδή από το δεύτερο εξάμηνο του 1981 δεν υπήρχε καμία κίνηση στον λογαριασμό, όλες οι αξιώσεις του είχαν παραγραφεί. Ωστόσο, του έκανε γνωστό ότι ενημέρωνε στα βιβλία της την ατομική καρτέλα του προσφεύγοντα, στην οποία περνούσε τους τόκους που παρήγαγε ο λογαριασμός.

7. Στις 3 Ιουνίου 2003, ο προσφεύγων άσκησε αγωγή κατά της Τράπεζας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων. Ζητούσε το ποσό που είχε καταθέσει στην Τράπεζα με τους τόκους, δηλαδή συνολικά 30.550,74€. Στις 21 Απριλίου 2005 (απόφαση υπ'αρ. 1481/2005), το Πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε την αγωγή θεωρώντας ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος υπέπεσαν στην εικοσαετή παραγραφή που προβλέπεται για τις αξιώσεις που προέρχονται από την σύμβαση ανώμαλης παρακαταθήκης, υπό την έννοια του άρθρου 830 του Αστικού Κώδικα (κατωτέρω παράγραφοι 18-19). Ειδικότερα το Δικαστήριο ανέφερε ότι:

« (...) [ο προσφεύγων] επικαλείται το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου (...) καθώς και το Πρωτόκολλο του Παρισιού της 20^{ης} Μαρτίου 1952 σχετικά με τον σεβασμό της περιουσίας, τα οποία δεν εφαρμόζονται στην υπό κρίση υπόθεση, αφού, η παραγραφή, ως θεσμός του εθνικού δικαίου υπερισχύει αυτών. Η παραγραφή αυτή [του άρθρου 247 ΑΚ]

No Φ 092.22/886

είναι ανεξάρτητη από το ότι, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Νομοθετικού Διατάγματος 1195/1942, οι καταθέσεις μετρητών και οι τόκοι στις εθνικές τράπεζες περιέρχονται οριστικά στο Δημόσιο αν δεν έχουν αναζητηθεί από τους δικαιούχους τους, για διάστημα είκοσι ετών για τις καταθέσεις, και για διάστημα πέντε ετών για τους τόκους, για πέντε έτη, (...).»

8. Ο προσφεύγων άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής. Την θεμελιώνει στις διατάξεις του οικείου εθνικού δικαίου και στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου. Υποστήριξε ότι η προθεσμία παραγραφής είχε ανασταλεί λόγω ανωτέρας βίας ή διακοπεί σύμφωνα με το άρθρο 260 του Αστικού Κώδικα, επειδή η Τράπεζα ενημέρωνε κάθε έξι μήνες την καρτέλα του προσφεύγοντος εγγράφοντας εκεί τους τόκους.

9. Στις 6 Απριλίου 2006, το Εφετείο Αθηνών απέρριψε την έφεση (απόφαση υπ'αρ. 2452/2006) θεωρώντας ότι η εφαρμογή της εικοσαετούς παραγραφής για τις συμβάσεις ανώμαλης παρακαταθήκης δικαιολογούταν από λόγους δημοσίου συμφέροντος: την εκκαθάριση, για λόγους κοινωνικής οικονομίας, των έννομων σχέσεων που είχαν δημιουργηθεί σε μια χρονική στιγμή τόσο μακρινή που η ύπαρξή τους είχε γίνει αβέβαιη. Το ότι η Τράπεζα συνέχιζε να καταβάλλει τους τόκους στον λογαριασμό του προσφεύγοντος δεν αποτελούσε, σύμφωνα με το Εφετείο, πράξη αναγνώρισης των αξιώσεων του προσφεύγοντος, ικανή να διακόψει την εικοσαετή παραγραφή. Στην περίπτωση των τραπεζικών καταθέσεων, η προθεσμία παραγραφής δεν μπορεί να διακοπεί παρά με μια νέα κατάθεση ή ανάληψη, μεταφορά χρημάτων ή κατάθεση τόκων. Το Εφετείο, στηρίχτηκε επίσης στο Ν.Δ. 1195/1942, που προβλέπει ότι τα ποσά που έχουν τοποθετηθεί σε τραπεζικούς λογαριασμούς που μένουν αδρανείς για περίοδο είκοσι ετών, περιέρχονται στο Δημόσιο με την παρέλευση της προθεσμίας αυτής.

10. Το Εφετείο απέρριψε επίσης την ένσταση του προσφεύγοντος σύμφωνα με την οποία η προθεσμία παραγραφής ανεστάλη για λόγους ανωτέρας βίας (τις ασθένειες της συζύγου του και τη δική του). Θεώρησε ότι στην υπό κρίση υπόθεση δεν συνέτρεχε ανωτέρα βία αφού οι ασθένειες αυτές δε διαρκούσαν όλη την διάρκεια της προθεσμίας παραγραφής και ιδίως όχι τους τελευταίους έξι μήνες (της προθεσμίας παραγραφής) και έτσι ο προσφεύγων δεν βρισκόταν σε αδυναμία να κάνει ανάληψη ο ίδιος ή μέσω κάποιου εκπροσώπου του του ποσού που είχε καταθέσει και των τόκων.

11. Ο προσφεύγων άσκησε αναίρεση. Την θεμελιώνει στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου.

12. Στις 12 Ιανουαρίου 2009, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αναίρεση ως αβάσιμη υποστηρίζοντας ότι η εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας δεν προσέβαλε το δικαίωμα του προσφεύγοντα στο σεβασμό της περιουσίας του όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου (απόφαση υπ'αρ. 50/2009). Ειδικότερα, ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι:

«(...) εξαιτίας του ότι η προαναφερθείσα παραγραφή, όπως κάθε παραγραφή, επιβάλλεται από λόγους δημοσίου υσμέροντος, που απαιτεί την τακτοποίηση των σχέσεων που ανάγονται στο παρελθόν και που για το λόγο αυτό κατέστησαν αβέβαιες, και υπαγορεύεται επίσης από λόγους κοινωνικής οικονομίας, οι επίδικες διατάξεις δεν είναι αντίθετες [στο Πρώτο Πρωτόκολλο].»

13. Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και επικυρώθηκε στις 9 Ιουνίου 2009.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΟΙΚΕΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

14. Το άρθρο 3 του Ν.Δ. 1195/1942 «περί παραγραφής υπέρ του Δημοσίου των τραπεζικών καταθέσεων και άλλων αξιών και αξιώσεων» ορίζει τα εξής:

Παραγραφή καταθέσεων-τόκων υπέρ του Δημοσίου

«Καταθέσεις εις μετρητά, χρηματικά λαβείν και τόκοι αυτών παρ' ημεδαπαίς Τραπεζίαις (...) περιέρχονται οριστικώς εις το Ελληνικόν Δημόσιον εφόσον τα μεν χρηματικά λαβείν και αι καταθέσεις επί 20ετίαν αφ' ής απέβησαν διαθέσιμοι υπέρ των δικαιούχων, οι δε τόκοι επί 5ετίαν αφ' ής κατέστησαν απαιτητοί δεν εξητήθησαν υπό των δικαιούχων.»

15. Το Ν.Δ. 1195/1942 επικυρώθηκε με την πράξη υπ'αρ 315 του Υπουργικού Συμβουλίου της 30^{ης} Μαΐου 1946 και διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την υιοθέτηση του Αστικού Κώδικα.

16. Σύμφωνα με αυτό το Ν.Δ., η παραγραφή ορισμένων απαιτήσεων, αντί να είναι υπέρ του οφειλέτη, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του κοινού δικαίου, είναι υπέρ του Δημοσίου. Εκτός από τις τραπεζικές καταθέσεις και τις καταθέσεις στα πιστωτικά ιδρύματα, τέτοιες απαιτήσεις είναι αυτές που προκύπτουν από τα κεφάλαια και τα εισοδήματα από τίτλους και κινητές αξίες που υπάρχουν σε Τράπεζες και Ανώνυμες Εταιρείες.

17. Το άρθρο 16§2 του Νομοθετικού Διατάγματος προβλέπει ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, ο δανειστής έχει το δικαίωμα, αφότου οι αξιώσεις του περιέλθουν στον Δημόσιο, να στραφεί κατά του Δημοσίου με αγωγή

ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων που πρέπει να ασκηθεί εντός του χρόνου παραγραφής της απαιτήσεώς του.

18. Οι σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα είναι διατυπωμένες ως εξής:

Άρθρο 247

Παραγραφή της αξίωσης

Το δικαίωμα να απαιτήσει κάποιος από άλλον μια πράξη ή μια παράλειψη (αξίωση) παραγράφεται.

Άρθρο 249

Εικοσαετής παραγραφή

Εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, οι αξιώσεις παραγράφονται σε είκοσι χρόνια.

Άρθρο 250

Πενταετής παραγραφή

Σε πέντε χρόνια παραγράφονται οι αξιώσεις: (...) 15. των τόκων (...)

Άρθρο 251

Έναρξη παραγραφής

Η παραγραφή αρχίζει από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξή της.

Άρθρο 255

Αναστολή παραγραφής

Η παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο ο δικαιούχος εμποδίστηκε (...) ή από άλλο λόγο ανώτερης βίας να ασκήσει την αξίωσή του μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της παραγραφής. (...)

Άρθρο 260

Διακοπή. Αναγνώριση

Η παραγραφή διακόπτεται όταν ο υπόχρεος αναγνωρίσει την αξίωση με οποιοδήποτε τρόπο.

Άρθρο 272

Ενέργεια της συμπλήρωσης της παραγραφής

Όταν συμπληρωθεί η παραγραφή, ο υπόχρεος έχει δικαίωμα να αρνηθεί την παροχή.
(...))»

Άρθρο 274

Παραγραφή παρεπόμενων αξιώσεων

Όταν παραγραφεί η κύρια αξίωση, συμπαράγονται και οι παρεπόμενες από αυτήν αξιώσεις, και αν ακόμη δεν συμπληρώθηκε η παραγραφή που ισχύει γι' αυτές.

Άρθρο 827

Χρόνος απόδοσης

Ο θεματοφύλακας, αν ο παρακαταθέτης απαιτεί το πράγμα, οφείλει να το αποδώσει και αν ακόμη δεν έχει περάσει η προθεσμία που ορίστηκε για τη φύλαξή του.

Άρθρο 830

Ανώμαλη παρακαταθήκη

Η κατάθεση χρημάτων ή άλλων αντικαταστατών πραγμάτων, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ως δάνειο, αν ο θεματοφύλακας έχει την εξουσία να τα χρησιμοποιεί. Σχετικά όμως με το χρόνο και τον τόπο της απόδοσης ισχύουν, σε περίπτωση αμφιβολίας, οι διατάξεις για την παρακαταθήκη. (...)»

19. Με την έκφραση «ανώμαλη παρακαταθήκη» περιγράφεται η μετά από συμφωνία των μερών κατάθεση προς φύλαξη από τον ένα συμβαλλόμενο στον άλλο χρημάτων ή άλλων αντικαταστατών πραγμάτων όταν αυτός ο συμβαλλόμενος έχει την εξουσία χρησιμοποίησέ τους. Σύμφωνα με την πάγια θέση της θεωρίας και της νομολογίας, η κατάθεση χρημάτων σε μία τράπεζα με το σύννηθες επιτόκιο και την δυνατότητα άμεσης ανάληψης του κατατιθέμενου ποσού έχει τον χαρακτήρα της σύμβασης της ανώμαλης παρακαταθήκης.

20. Σύμφωνα με το άρθρο 260 του Αστικού Κώδικα, η παραγραφή διακόπτεται όταν ο υπόχρεος αναγνωρίσει την αξίωση με οποιοδήποτε τρόπο. Γίνεται γενικώς δεκτό ότι για να υπάρξει τέτοια αναγνώριση, αρκεί μια πράξη ή μια συμπεριφορά που αποδεικνύει καθαρά ότι ο οφειλέτης αναγνωρίζει την υποχρέωσή του καθώς και την αξίωση του δανειστή. Μια τέτοια αναγνώριση μπορεί να είναι η μερική καταβολή της οφειλής, η πληρωμή τόκων, η παροχή ασφάλειας, η αίτηση προθεσμίας ή απαλλαγής από το χρέος (Γεωργιάδη-Σταθόπουλο, Αστικός Κώδικας Ερμηνεία κατ' άρθρο, σελ. 461).

21. Για να επιφέρει διακοπή της παραγραφής η πράξη αναγνώρισης του οφειλέτη (άρθρο 260 ΑΚ) πρέπει να απευθυνθεί και να περιέλθει στον δανειστή (απόφαση υπ' αρ. 1178/1976 ΑΠ, *Νομικό Βήμα* 25/710). Μόνον το γεγονός ότι ο οφειλέτης καταχωρεί το χρέος στα βιβλία του δεν αποτελεί αναγνώριση της αξίωσης υπό την έννοια του άρθρου 260 και δεν μπορεί επομένως να διακόψει την παραγραφή (απόφαση υπ'αρ. 924/1977 ΑΠ, *Νομικό Βήμα* 26/726).

22. Όσον αφορά την παραγραφή των αξιώσεων των δικαιούχων ενός λογαριασμού από τον λογαριασμό αυτό, γίνεται δεκτό ότι αυτή διακόπτεται με κάθε νέα κατάθεση ή ανάληψη ή με κάθε πράξη που επιφέρει μεταβολή του λογαριασμού. Η παραγραφή δεν διακόπτεται με τη γένεση των τόκων της κατάθεσης, ακόμα και αν αυτοί μετατρέπονται σε κεφάλαιο, ούτε από την ενημέρωση της καρτέλας του δικαιούχου του λογαριασμού που γίνεται κάθε έξι μήνες (αποφάσεις υπ' αρ. 739/2004 και 50/2009 ΑΠ).

23. Με την Πράξη αρ. 2501 της 31^{ης} Οκτωβρίου 2002, ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος διευκρίνιζε τα εξής:

«Τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να παρέχουν κατ'ελάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία και πληροφορίες:

1. Γενικοί Όροι

(...)

γ) οφείλουν να γνωστοποιούν στους συναλλασσομένους πριν από τη σύναψη σύμβασης, όλους τους όρους που διέπουν τη μεταξύ τους σχέση, και να τους παρέχουν πλήρες αντίγραφο μετά την σύναψή της.

(..)

ε) στην περίπτωση μονομερούς τροποποίησης των όρων των συμβάσεων, όπου αυτή επιτρέπεται, γνωστοποιούν στους αντισυμβαλλόμενους τις σχετικές μεταβολές των αρχικών όρων είτε με γενική είτε με εξατομικευμένη ενημέρωση, και προαναγγέλλουν και στις δύο περιπτώσεις την ημερομηνία έναρξης εφαρμογής των νέων όρων.

(...)

2. Περιοδική ενημέρωση

α) Καταθέσεις: παρέχεται ενημέρωση τουλάχιστον κάθε τρίμηνο για τα στοιχεία (α) και (στ) του Κεφ. Β παραγρ. 1, καθώς και για το υπόλοιπο του λογαριασμού εκτός εάν δεν υπάρχει κίνηση του λογαριασμού, οπότε η ενημέρωση παρέχεται ανά εξάμηνο.

Στις καταθέσεις ταμειευτηρίου για τις οποίες χορηγείται βιβλιάριο, η ενημέρωση παρέχεται με την προσκόμιση του βιβλιαρίου.

(...))»

24. Στην ίδια λογική, ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι μια Τράπεζα δεν έχει την υποχρέωση να προειδοποιήσει τον ενδιαφερόμενο πριν την εκπνοή της προθεσμίας παραγραφής. Καθώς ένα βιβλιάριο παραδίδεται στον ενδιαφερόμενο από την Τράπεζα, εναπόκειται σε αυτόν να το κρατά ενημερωμένο, και το βιβλιάριο αυτό αποτελεί την απόδειξη της κατάθεσης του ποσού στον λογαριασμό του και της ύπαρξης κινήσεων στον λογαριασμό (αποφάσεις ΑΠ 432/1990 και 1623/1995).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

25. Το Δικαστήριο πρέπει πρώτα να επιλύσει το αν ο κος Παναγιώτης Ζολώτας έχει δικαίωμα να διατηρήσει την προσφυγή που εισήχθη αρχικά από τον προσφεύγοντα, ο οποίος απεβίωσε τον Φεβρουάριο του 2011.

26. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σε πολλές υποθέσεις όπου ο προσφεύγων απεβίωσε κατά την διάρκεια της διαδικασίας, έλαβε υπόψη του την θέληση που εξέφρασαν οι κληρονόμοι ή οι συγγενείς αυτού για συνέχιση της διαδικασίας (βλ. π.χ., *Deweer κατά Βελγίου*, 27 Φεβρουαρίου 1980, §§ 37-38, σειρά Α αρ. 35, *X. Κατά Ηνωμένον Βασιλείου*, 5 Νοεμβρίου 1981, §32, σειρά Α αρ. 46, *Vocaturo κατά Ιταλίας*, 24 Μαΐου 1991, §2, σειρά Α αρ. 206-C, *G. κατά Ιταλίας*, 27 Φεβρουαρίου 1992, §2, σειρά Α, αρ. 228-F, *Pandolfelli et Palumbo κατά Ιταλίας*, 27 Φεβρουαρίου 1992, §2, σειρά Α αρ. 231-B, *X. κατά Γαλλίας*, 31 Μαρτίου 1992, §26, σειρά Α αρ. 234-C, *Raimondo κατά Ιταλίας*, 22 Φεβρουαρίου 1994, §2, σειρά Α αρ. 281-A, *Malhous κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας* (απόφαση), [GC], αρ. 33071/96, CEDH 2000-XII, και *a contrario*, η απόφαση *Scherer κατά Ελβετίας*, 25 Μαρτίου 1994, §§31-32, σειρά Α αρ. 287).

27. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο κ. Παναγιώτης Ζολώτας είναι γιος του προσφεύγοντα και κληρονόμος του εξ αδιαθέτου και εξ αδιαιρέτου και ότι το δικαίωμα που κατοχυρώνεται από το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου είναι σαφώς μεταβιβάστο. Επομένως, ο

κ. Παναγιώτης Ζολώτας έχει έννομο συμφέρον που του επιτρέπει να παραπονεθεί εν ονόματι του πατέρα του που έχει αποβιώσει.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

28. Ο προσφεύγων παραπονείται για το ότι τα εθνικά πολιτικά δικαστήρια, θεμελιώνοντας τις αποφάσεις τους στην προθεσμία παραγραφής είκοσι ετών που επιτάσσει ο Αστικός Κώδικας καθώς και το Νομοθετικό Διάταγμα υπ' αρ. 1195/1942, θεώρησαν ότι οι αξιώσεις του προς την Τράπεζα όπου είχε λογαριασμό είχαν παραγραφεί και ότι το υπόλοιπο του λογαριασμού του περιήλθε στο Δημόσιο, που είναι ο απώτερος δικαιούχος των αδρανών τραπεζικών λογαριασμών. Επικαλείται παραβίαση του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, το οποίο είναι διατυπωμένο ως εξής:

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύ Νόμους ούς ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

Ως προς το παραδεκτό

29. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35§3(α) της Σύμβασης. Το Δικαστήριο κρίνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα λόγο απαραδέκτου και την κηρύσσει παραδεκτή.

Ως προς την ουσία

1. Επιχειρήματα των μερών

α) Η Κυβέρνηση

30. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι κύριος σκοπός του Νομοθετικού Διατάγματος 1195/1942 είναι να εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον εμποδίζοντας τις Τράπεζες, τις Ανώνυμες Εταιρείες και τα άλλα Νομικά πρόσωπα να παρακρατούν χρηματικά ποσά που τους έχουν κατατεθεί και

που προκύπτουν από κεφάλαια και εισοδήματα που προέρχονται από τίτλους και κινητές αξίες, μετά την αδράνεια των κατόχων τους, η οποία συνήθως οφείλεται στο ότι αυτοί πεθαίνουν χωρίς κατιόντες ή στην θέλησή τους να εγκαταλείψουν τις απαιτήσεις τους.

31. Η απαίτηση του προσφεύγοντος υπέπεσε στην παραγραφή που προβλέπουν οι γενικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα, που ισχύουν παράλληλα με αυτές του Νομοθετικού Διατάγματος και ανεξάρτητα από αυτές. Η διαφοροποίηση που επιφέρει του Νομοθετικού Διατάγματος όσον αφορά την παραγραφή των άρθρων 247 και επόμενα του Αστικού Κώδικα είναι ότι η απαίτηση που παραγράφεται περιέρχεται στο Δημόσιο και όχι στην Τράπεζα όπου τηρείται ο αδρανής λογαριασμός. Η εφαρμογή των διατάξεων του Νομοθετικού Διατάγματος στην περίπτωση του προσφεύγοντος δεν είχε καμία ιδιαίτερη επίδραση στην παραγραφή αφού η απαίτησή του θα είχε παραγραφεί ούτως ή άλλως ακόμα και με βάση τον Αστικό Κώδικα, με την μόνη διαφορά ότι στην περίπτωση αυτή δικαιούχος θα ήταν η Τράπεζα και όχι το Δημόσιο.

32. Η Τράπεζα δεν είχε την υποχρέωση να ειδοποιήσει τον προσφεύγοντα πριν την παρέλευση του χρόνου παραγραφής. Από την στιγμή που η Τράπεζα του έδωσε βιβλιάριο λογαριασμού, εναπόκειτο σε εκείνον να το τηρεί ενημερωμένο, αφού το βιβλιάριο αυτό αποτελούσε την απόδειξη του ποσού που κατατέθηκε στον λογαριασμό του και της ύπαρξης κινήσεων στον λογαριασμό (αποφάσεις του Αρείου Πάγου αρ. 432/1990 και αρ. 1623/1995-ανωτέρω παράγραφος 24).

33. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η ενημέρωση κάθε εξάμηνο της καρτέλας του προσφεύγοντος από την Τράπεζα, με την εγγραφή των τόκων που παρήγαγε ο λογαριασμός, δεν επιφέρει διακοπή της παραγραφής, αφού η πράξη αυτή δεν απευθυνόταν στον προσφεύγοντα και δεν περιήλθε σε αυτόν, αλλά αφορούσε μόνον την επικαιροποίηση των δεδομένων της Τράπεζας, δηλαδή μια εσωτερική διαδικασία της Τράπεζας. Η πράξη αυτή δεν γνωστοποιήθηκε στον προσφεύγοντα, αφού αυτός δεν παρουσιάστηκε για να πραγματοποιήσει μια συναλλαγή ή για να εγγράψει στο βιβλιάριό τους τις αλλαγές που έγιναν στον λογαριασμό του.

34. Εξάλλου, η Κυβέρνηση καταλογίζει στον προσφεύγοντα ότι δεν έδειξε την παραμικρή επιμέλεια. Τέλος, τα εθνικά δικαστήρια απέρριψαν

τους λόγους ανωτέρας βίας που επικαλέστηκε ο προσφεύγων για να στηρίξει το επιχείρημά του σύμφωνα με το οποίο η παραγραφή είχε ανασταλεί λόγω της ασθένειας του ίδιου και της συζύγου του.

β) Ο προσφεύγων

35. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η πρόθεσή του, όταν άνοιξε τον λογαριασμό του και στο πνεύμα της συμβατικής ελευθερίας ήταν να συνάψει μια σύμβαση ισόβιας προσόδου. Η εφαρμογή της παραγραφής, ενώ ήταν προφανές ότι η δημόσια τάξη δεν απειλούνταν, δεν ήταν σύμφωνη προς τις αρχές της καλής πίστης, των χρηστών ηθών και των συναλλακτικών εθίμων. Τέλος, η κεφαλαιοποίηση της κατάθεσης μέσω της συσσώρευσης τόκων δεν μπορούσε να υπόκειται στην παραγραφή, στον βαθμό που, με τον τρόπο αυτό, η τράπεζα αναγνώριζε, εμμέσως αλλά αναμφισβήτητα, την απαίτηση του προσφεύγοντος. Αφετέρου, ην κεφαλαιοποίηση των τόκων αποτελεί λόγο αναστολής της παραγραφής.

36. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι η Τράπεζα έπρεπε να τον είχε ενημερώσει για τον κίνδυνο που διέτρεχε να χάσει τα χρήματά του και ότι το Δημόσιο έπρεπε να είχε κρατήσει για ένα ελάχιστο εύλογο χρονικό διάστημα τα κεφάλαια πέρα από την ημερομηνία παραγραφής για να προστατεύσει την περιουσία του προσφεύγοντος και του κληρονόμου του. Ο προσφεύγων επικαλείται τα παραδείγματα της γαλλικής, ιταλικής και γερμανικής νομοθεσίας, που προβλέπουν μια τέτοια ενημέρωση.

37. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το ότι δεν υπήρξε καμία κίνηση του λογαριασμού του κατά τον χρόνο παραγραφής οφειλόταν σε αιτία ανωτέρας βίας, ειδικότερα όσον αφορά την περίοδο ανάμεσα στο τελευταίο εξάμηνο της προθεσμίας (1994) και την στιγμή (6 Φεβρουαρίου 2003) που ζήτησε από την Τράπεζα να τον ενημερώσει για την κατάσταση του λογαριασμού του.

38. Τέλος, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το νομοθετικό διάταγμα αρ. 1195/1942 δεν επικυρώθηκε ποτέ και δεν έχει την ισχύ έγκυρης νομικής πράξης. Θεωρεί ότι είναι απαράδεκτο για ένα δημοκρατικό κράτος όπως η Ελλάδα να εφαρμόζει ένα κείμενο που υιοθετήθηκε κατά την εποχή της κατοχής από την ναζιστική Γερμανία και να προβαίνει σιωπηρώς στην δήμευση των κεφαλαίων ενός ατόμου. Κατά την γνώμη του προσφεύγοντος, δεν μπορεί να γίνεται επίκληση του δημοσίου συμφέροντος εις βάρος του

ιδιωτικού συμφέροντος, με την απουσία νόμου που θα προέβλεπε την αποζημίωση των ενδιαφερομένων για την απώλεια της περιουσίας τους.

2. Η κρίση του Δικαστηρίου

α) Υπενθύμιση των αρχών

39. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο αρ. 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, που έχει σκοπό κυρίως να προστατεύσει το άτομο από κάθε προσβολή της ιδιοκτησίας του προερχόμενη από το Κράτος, μπορεί επίσης να σημαίνει θετικές υποχρεώσεις για το Κράτος που να συνεπάγονται για το Κράτος ορισμένα μέτρα απαραίτητα για την προστασία του δικαιώματος ιδιοκτησίας, ιδίως εκεί όπου υπάρχει άμεσος σύνδεσμος ανάμεσα στα μέτρα που ο προσφεύγων μπορεί θεμιτά να περιμένει από τις αρχές και την πραγματική απόλαυση της ιδιοκτησίας του (*Oneryildiz κατά Τουρκίας* [GC], αρ. 48939/99, § 134, CEDH 2004-XI, *Paduraru κατά Ρουμανίας*, αρ. 63252/00, §88, CEDH 2005-XII, *Broniowski κατά Πολωνίας* [GC], αρ. 31443/96, §143, CEDH 2004-V, και *Sontransavto Holding κατά Ουκρανίας*, αρ. 48553/99, §96, CEDH 2002-VII). Ακόμα και στο πλαίσιο των «οριζόντιων σχέσεων» μπορεί να υπάρχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος που μπορεί να επιβάλουν ορισμένες υποχρεώσεις στο Κράτος. Έτσι, στην (προαναφερθείσα) απόφαση *Broniowski*, §143, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι θετικές υποχρεώσεις που πηγάζουν από το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, μπορεί να συνεπάγονται για το Κράτος ορισμένα μέτρα απαραίτητα για την προστασία του δικαιώματος ιδιοκτησίας. Ως εκ τούτου, οι λόγοι δημοσίου συμφέροντος που μπορεί να επιβάλουν ορισμένες υποχρεώσεις στο Κράτος μπορεί να ισχύουν ακόμα και στο πλαίσιο «οριζόντιων σχέσεων» (*Koton κατά Ρωσίας*, [GC], αρ. 54522/00, §109, 3 Απριλίου 2012).

40. Δεν μπορεί να δοθεί σαφής ορισμός του ορίου ανάμεσα στις θετικές και αρνητικές υποχρεώσεις του Κράτους σύμφωνα με το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, αλλά οι αρχές που εφαρμόζονται είναι παρόλα αυτά συγκρίσιμες. Είτε αναλύουμε την υπόθεση ως θετική υποχρέωση του κράτους είτε ως παρέμβαση της δημόσιας εξουσίας που πρέπει να δικαιολογηθεί, τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμοστούν δεν είναι ουσιωδώς διαφορετικά. Τόσο μια προσβολή στον σεβασμό της ιδιοκτησίας όσο και η αποχή από ενέργεια πρέπει να πετυχαίνουν μια δίκαιη ισορροπία ανάμεσα

στις απαιτήσεις του δημοσίου συμφέροντος της κοινωνίας και τις επιταγές της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου (βλ. μεταξύ άλλων, *Sporrong et Lönnroth κατά Σουηδίας*, 23 Σεπτεμβρίου 1982, §69, σειρά Α αρ. 52, και προαναφερθείσα *Kotov*, § 110).

41. Το Δικαστήριο έχει επίσης υποστηρίξει ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου μπορεί να επιβάλει «ορισμένα μέτρα απαραίτητα για την προστασία του δικαιώματος ιδιοκτησίας (...) ακόμα και στις περιπτώσεις που αφορούν διαφορά μεταξύ φυσικών ή νομικών προσώπων» (προαναφερθείσα *Sovtransavto Holding*, §96). Η αρχή αυτή εφαρμόστηκε ευρέως σε υποθέσεις με διαδικασίες εκτέλεσης κατά ιδιωτών οφειλετών (*Fouklev κατά Ουκρανίας*, αρ. 71186/01, §§89-91, 7 Ιουνίου 2005, *Kesyau κατά Ρωσίας*, αρ. 36496/02, §§79-80, 19 Οκτωβρίου 2006, βλ. επίσης *Kin-Stib et Majkic κατά Σερβίας*, αρ. 12312/05, §84, 20 Απριλίου 2010, *Marcic et autres κατά Σερβίας*, αρ. 17556/05, §56, 30 Οκτωβρίου 2007, και *mutatis mutandis*, *Matheus κατά Γαλλίας*, αρ. 62740/00, §§68 και επόμ., 31 Μαρτίου 2005).

42. Για να κρίνει κατά πόσο η συμπεριφορά του κράτους είναι σύμφωνη προς το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, το Δικαστήριο πρέπει να επιδοθεί σε μια συνολική εξέταση των διαφορών συμφερόντων που διακυβεύονται, έχοντας πάντα στο νου ότι η Σύμβαση έχει σκοπό να προστατεύει δικαιώματα «συγκεκριμένα και πραγματικά». Πρέπει να προχωρά πέρα από τα φαινόμενα και να αναζητά την πραγματικότητα της επίδικης κατάστασης. Η εκτίμηση αυτή μπορεί να αφορά όχι μόνον τον εφαρμοστέο τρόπο αποζημίωσης –εάν η κατάσταση μοιάζει με στέρηση της ιδιοκτησίας – αλλά επίσης την συμπεριφορά των μερών, συμπεριλαμβανομένων των μέσων που χρησιμοποίησε το κράτος και την εφαρμογή τους. Ως προς αυτό, πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι η αβεβαιότητα - είτε πρόκειται για νομοθετική, διοικητική ή σχετική με τις πρακτικές που εφαρμόζουν οι αρχές-είναι ένας παράγων που πρέπει να ληφθεί υπόψη προκειμένου να κριθεί η συμπεριφορά του Κράτους. Πράγματι, όταν διακυβεύεται ένα θέμα δημοσίου συμφέροντος, οι δημόσιες αρχές, υποχρεούνται να αντιδράσουν εγκαίρως, σωστά και με την μεγαλύτερη συνέπεια (*Tunnel Report Limited κατά Γαλλίας*, αρ. 27940/07, §39, 18 Νοεμβρίου 2010).

43. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης τη νομολογία του σύμφωνα με την οποία από μόνον το γεγονός ότι οι απαιτήσεις ενός προσφεύγοντος υπόκεινται σε παραγραφή δεν θέτει κανένα πρόβλημα ως προς την Σύμβαση. Η θέσπιση χρόνου παραγραφής είναι κοινό χαρακτηριστικό των νομικών συστημάτων των συμβαλλομένων Κρατών, που έχει σκοπό να εγγυάται την ασφάλεια δικαίου ορίζοντας όριο στις δράσεις και να εμποδίσει την αδικία που θα μπορούσε να προκύψει εάν τα δικαστήρια έπρεπε να αποφανθούν για γεγονότα που συνέβησαν στο μακρινό παρελθόν (*J.A. Pye (Oxford) LTD et J.A. Pye (Oxford) Land Ltd κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, [GC], αρ. 44302/02, §68, CEDH 2007-III, *Stubbings et autres κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 22 Οκτωβρίου 1996, §51, *Recueil des arrêts et décisions 1996-IV*).

44. Τέλος, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η έννοια της «δημοσίας ωφέλειας» της δεύτερης φράσης της πρώτης παραγράφου του άρθρου υπ'αρ. 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου είναι ευρεία από την φύση της. Οι εθνικές αρχές βρίσκονται κατ'αρχήν σε καλύτερη θέση απ'ό,τι ο διεθνής δικαστής για να ορίσουν τι είναι «δημοσίας ωφελείας». Θεωρώντας φυσικό να έχει ο εθνικός νομοθέτης μεγάλη ελευθερία για να ασκήσει μια οικονομική και κοινωνική πολιτική, το Δικαστήριο σέβεται τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τις επιταγές «δημοσίας ωφελείας» εκτός αν η απόφασή του εμφανίζεται να στερείται προφανώς βάσης. Όσον αφορά τις εναλλακτικές λύσεις η ενδεχόμενη ύπαρξή τους δεν καθιστά από μόνη της αδικαιολόγητη την σχετική νομοθεσία. Όσο ο νομοθέτης δεν υπερβαίνει τα όρια της διακριτικής του ευχέρειας, το Δικαστήριο δεν έχει να αποφανθεί για το αν επέλεξε τον καλύτερο τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματος ή αν θα έπρεπε να ασκήσει την εξουσία του διαφορετικά (*J.A. Pye (Oxford) Ltd et J.A. Pye (Oxford) Land Ltd κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αρ. 44302/02, §§43-45, 15 Νοεμβρίου 2005).

β) Εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση

45. Στην παρούσα υπόθεση το Δικαστήριο σημειώνει κατά πρώτον ότι όταν ο προσφεύγων πήγε στις 6 Φεβρουαρίου 2003 στην Τράπεζά του για να ενημερωθεί για την κατάσταση του λογαριασμού του, έμαθε ότι, λόγω απουσίας οποιασδήποτε κίνησης στον λογαριασμό του από το δεύτερο εξάμηνο του 19981, όλες οι απαιτήσεις που τον αφορούσαν παραγράφηκαν.

Από τις αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων προκύπτει ότι ανοίγοντας τον λογαριασμό του, ο προσφεύγων σύναψε με την τράπεζα μια σύμβαση που, σύμφωνα με την πάγια νομολογία και θεωρία, αποτελούσε σύμβαση ανώμαλης παρακαταθήκης (άρθρο 830 ΑΚ). Οι αξιώσεις του προσφεύγοντα από την σύμβαση αυτή υπόκειντο στην εικοσαετή παραγραφή του Αστικού Κώδικα (άρθρα 247 και 249).

46. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι τα εθνικά δικαστήρια στα οποία προσέφυγε ο προσφεύγων εφάρμοσαν το άρθρο 3 του Νομοθετικού Διατάγματος 1195/1942, σύμφωνα με το οποίο οι καταθέσεις μετρητών στις Τράπεζες καθώς και οι τόκοι τους περιέρχονται οριστικά στο Δημόσιο στην περίπτωση που δεν τις έχει αναζητήσει ο δικαιούχος του λογαριασμού ή στην περίπτωση που δεν υπήρξε καμία κίνηση του λογαριασμού για μια περίοδο είκοσι ετών. Επίσης, το Εφετείο έκρινε ότι ο χρόνος παραγραφής δεν είχε διακοπεί –αφού η εγγραφή στα βιβλία της τράπεζας των τόκων που παρήγαγε ο λογαριασμός του προσφεύγοντα δεν αποτελούσε περίπτωση διακοπής της παραγραφής (ανωτέρω παρ. 9)-ούτε είχε ανασταλεί λόγω ανωτέρας βίας όπως ισχυρίστηκε ο προσφεύγων (ανωτέρω παρ. 10).

47. Για το Δικαστήριο, η παραγραφή των αξιώσεων του προσφεύγοντος από τον λογαριασμό του αποτέλεσε προσβολή στο δικαίωμα ιδιοκτησίας του που δεν αντιστοιχούσε ούτε σε απαλλοτρίωση ούτε σε μέτρο ρύθμισης της χρήσης της περιουσίας. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της πρώτης φράσης της πρώτης παραγράφου του άρθρου υπ' αρ. (βλ. *mutatis mutandis, Optim et Industerre κατά Βελγίου*, (απόφ.), αρ. 23819/06, §35, 11 Σεπτεμβρίου 2012). Έτσι θα πρέπει να αποφανθούμε για το εάν επιτεύχθηκε μια δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στις απαιτήσεις που αφορούν το δημόσιο συμφέρον της κοινωνίας και τις επιταγές τις σχετικές με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου.

48. Το Δικαστήριο δέχεται ότι η παραγραφή που έχει θεσπιστεί από τα άρθρα 247 και 249 του Αστικού Κώδικα και το άρθρο 3 του ΝΔ 1195/1942 επιδιώκει νόμιμο σκοπό. Όπως το υπογράμμισε το Εφετείο στην απόφασή του της 6^{ης} Απριλίου 2006, η εικοσαετής παραγραφή για τις συμβάσεις ανώμαλης παρακαταθήκης δικαιολογείται από έναν σκοπό δημοσίου συμφέροντος: την εκκαθάριση, για λόγους κοινωνικής οικονομίας, των

έννομων σχέσεων που δημιουργήθηκαν σε ένα τόσο μακρινό παρελθόν που καθιστά την ύπαρξή τους αβέβαιη.

49. Το Δικαστήριο, έχοντας υπόψη τη νομολογία του σε θέματα παραγραφής (ανωτέρω παρ. 43) θεωρεί ότι το προαναφερθέν ελληνικό σύστημα παραγραφής είναι εύλογο: η εικοσαετής προθεσμία είναι ευρεία και δεν είναι δύσκολο ούτε αδύνατο για τους ενδιαφερομένους να διακόψουν την παραγραφή.

50. Με την απόφασή τους στην υπόθεση του προσφεύγοντος, τα εθνικά δικαστήρια ακολούθησαν και εφάρμοσαν την ισχύουσα οικεία νομοθεσία και νομολογία. Αφενός, το άρθρο 3 του Νομοθετικού Διατάγματος, που προβλέπει ότι η παραγραφή των αξιώσεων του δικαιούχου του λογαριασμού διακόπτεται μόνον όταν ο δικαιούχος ζητήσει την κατάθεσή του ή πραγματοποιήσει μια συναλλαγή στον λογαριασμό. Αφετέρου, το άρθρο 260 ΑΚ, που προβλέπει ότι ο χρόνος παραγραφής διακόπτεται με την αναγνώριση της αξίωσης από το πρόσωπο το οποίο υποχρεούται σε παροχή, εν προκειμένω την Τράπεζα. Ως προς αυτό, ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι η αναγνώριση αυτή πρέπει να έχει απευθυνθεί στον δανειστή και να έχει περιέλθει σ' αυτόν και ότι μόνον η εγγραφή της οφειλής στα βιβλία της Τράπεζας δεν αποτελεί αναγνώριση της αξίωσης υπό την έννοια του άρθρου 260ΑΚ και επομένως δεν μπορεί να διακόψει την προθεσμία παραγραφής (ανωτέρω παρ. 18 και 21).

51. Ωστόσο, το Δικαστήριο θεωρεί ότι ένα μέτρο τόσο ριζικό όπως η παραγραφή αξιώσεων σχετικών με τραπεζικό λογαριασμό με την αιτιολογία ότι για ορισμένο χρονικό διάστημα δεν υπήρξε καμία κίνηση στον λογαριασμό- σε συνδυασμό με τη νομολογία σύμφωνα με την οποία η εγγραφή των τόκων δεν αποτελεί κίνηση του λογαριασμού- είναι ικανή να θέσει τους δικαιούχους των λογαριασμών, κυρίως όταν αυτοί είναι απλοί ιδιώτες που δεν είναι ειδικοί στο αστικό ή το τραπεζικό δίκαιο, σε μειονεκτική θέση σε σχέση με την Τράπεζα ή ακόμη και το Δημόσιο στην περίπτωση που εφαρμόζεται το άρθρο 3 του Νομοθετικού Διατάγματος.

52. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι σύμφωνα με το άρθρο 830 ΑΚ, εάν εκείνος που καταθέτει ένα χρηματικό ποσό στην Τράπεζα της μεταβιβάζει το δικαίωμα να κάνει χρήση αυτού, η Τράπεζα θα πρέπει να το φυλάξει, και αν το χρησιμοποιεί για λογαριασμό της, στο τέλος της σύμβασης θα πρέπει

να επιστρέψει το αντίστοιχο ποσό στον καταθέτη. Έτσι, ο δικαιούχος του λογαριασμού μπορεί να περιμένει ότι η κατάθεσή του στην Τράπεζα είναι ασφαλής, ιδίως όταν διαπιστώνει ότι στον λογαριασμό του εγγράφονται τόκοι. Είναι θεμιτό να περιμένει να του γνωστοποιηθεί μια κατάσταση που απειλεί την ισορροπία της σύμβασης που σύναψε με την Τράπεζα και τα οικονομικά του συμφέροντα ώστε να μπορέσει να λάβει νωρίτερα τα μέτρα του για να συμμορφωθεί με το νόμο και να προστατεύσει το περιουσιακό του δικαίωμα. Αυτή η σχέση εμπιστοσύνης είναι σύμφυτη με τις τραπεζικές συναλλαγές και το σχετικό δικαίωμα.

53. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η αρχή της ασφάλειας δικαίου είναι διάχυτη στο σύνολο των άρθρων της Σύμβασης και αποτελεί ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα του Κράτους Δικαίου (*Nejdet Sahin et Perihan Sahin κατά Τουρκίας*, [GC], αρ. 13279/05, §56, 20 Οκτωβρίου 2011). Ωστόσο σύμφωνα με το Δικαστήριο, το Κράτος έχει την θετική υποχρέωση να προστατεύει τον πολίτη και να προβλέπει την υποχρέωση των Τραπεζών, δεδομένων των δυσάρεστων συνεπειών που μπορεί να έχει η παραγραφή, να ενημερώνουν τον δικαιούχο ενός αδρανή λογαριασμού ότι πλησιάζει το τέλος του χρόνου παραγραφής και να του δώσουν έτσι την δυνατότητα να διακόψει την παραγραφή-πραγματοποιώντας π.χ. μια συναλλαγή στον λογαριασμό. Εάν δεν απαιτείται καμία τέτοια ενημέρωση, τότε κινδυνεύει να διαλυθεί η δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στις απαιτήσεις δημοσίου συμφέροντος της κοινωνίας και των επιταγών προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου.

54. Ελλείπει τέτοιας ενημέρωσης, το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο προσφεύγων κατέληξε να φέρει ένα υπερβολικό και δυσανάλογο βάρος που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί ούτε από την ανάγκη εκκαθάρισης των έννομων σχέσεων η ύπαρξη των οποίων θα ήταν αβέβαιη-όπως το υποστήριξε στην υπό κρίση υπόθεση το Εφετείο-ούτε από την καλή λειτουργία του τραπεζικού συστήματος.

55. Ως εκ τούτου, υπήρξε παραβίαση του άρθρου υπ' αρ. 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου στο πρόσωπο του προσφεύγοντος.

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ

No Φ 092.22/886

56. Ο προσφεύγων επικαλείται το άρθρο 6§1 της Σύμβασης και παραπονεύεται για την εφαρμογή του κανόνα της παραγραφής από τα πολιτικά δικαστήρια που οδήγησε στην απόρριψη των αξιώσεών του.

57. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το έργο του δεν είναι να υποκαθιστά τα εθνικά δικαστήρια. Κατά πρώτο λόγο εναπόκειται στις εθνικές αρχές, και ιδίως στα δικαστήρια, να ερμηνεύουν την εθνική νομοθεσία (βλ. *mutatis mutandis*, τις αποφάσεις *Brualla Gomez de la Torre κατά Ισπανίας*, 19 Δεκεμβρίου 1997, §31, *Recueil* 1997-VIII και *Edificaciones March Gallego S.A. κατά Ισπανίας*, 19 Φεβρουαρίου 1998, §33, *Recueil* 1998-I), και όταν δεν υπάρχει αυθαιρεσία το Δικαστήριο δεν θα υποκαθιστά με την κρίση του την δική τους (βλ. μεταξύ άλλων την απόφαση *Tejedor Garcia κατά Ισπανίας*, 16 Δεκεμβρίου 1997, §31, *Recueil* 1997-VIII). Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα εθνικά δικαστήρια εφάρμοσαν στην περίπτωση του προσφεύγοντος την νομοθεσία και νομολογία την σχετική με την υπόθεση.

58. Εν των ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτίαση αυτή είναι προδήλως αβάσιμη και επομένως πρέπει να απορριφθεί, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§3 και 4 της Σύμβασης.

IV. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

59. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

60. Ο γιος του προσφεύγοντος ζητά πρώτον την αποζημίωση της υλικής ζημίας που υπέστη ο πατέρας του. Για το σκοπό αυτό παραπέμπει στην αίτηση αυτού προς το Δικαστήριο με την οποία ζητούσε την επιστροφή του ποσού των 660.000 δρχ. που είχε καταθέσει στην Τράπεζα προσαυξημένου με τους τόκους και όπως αυτό αναφερόταν στην αγωγή του της 3^{ης} Ιουνίου 2003 ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών, δηλαδή το ποσό των 30.550,74€. Ζητεί επίσης το ποσό των 100.000€ λόγω ηθικής βλάβης.

61. Όσον αφορά την υλική ζημία, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο γιος του προσφεύγοντος δεν υπέβαλε κανένα ειδικό αίτημα εκπεφρασμένο στο νόμισμα του καθ' ου η προσφυγή Κράτους, όπως απαιτεί το άρθρο 60 §2 του Κανονισμού. Παραπέμπει μόνον στο έντυπο της προσφυγής, που δεν περιείχε σαφές αίτημα και που παραπέμπει κι αυτό στην αγωγή του προσφεύγοντος στο Πρωτοδικείο Αθηνών. Όσον αφορά την ηθική βλάβη, η Κυβέρνηση θεωρεί όχι μόνον το ποσό αβάσιμο και υπερβολικό αλλά και ότι ο γιος του προσφεύγοντος δεν δικαιούται καμία αποζημίωση για το λόγο αυτό αφού το άτομο που θίχτηκε από το επίδικο μέτρο ήταν ο ίδιος ο προσφεύγων, και όχι οι κληρονόμοι του.

62. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο γιος του προσφεύγοντος παρουσίασε δεόντως τις αξιώσεις του λόγω υλικής ζημίας. Στην ουσία ζητά το ποσό που ζητούσε ο ίδιος ο προσφεύγων στην αγωγή του της 3^{ης} Ιουνίου 2003 ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών και που ήταν σαφώς εκπεφρασμένο σε ευρώ στην αγωγή αυτή, δηλαδή 30.550,74€.

63. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει αφενός ότι στην υπό κρίση υπόθεση συμπεράνε την παραβίαση της πρώτης φράσης της πρώτης παραγράφου του άρθρου υπ' αρ. 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου και αφετέρου ότι θεωρεί ότι δεν μπορεί να κάνει εικασίες ως προς το ποσό που τα ελληνικά δικαστήρια θα είχαν επιδικάσει στον προσφεύγοντα εάν αυτός είχε δικαιωθεί. Ωστόσο, θεωρεί ότι θα πρέπει να επιδικάσει στον γιο του προσφεύγοντος το ποσό των 15.000 € για όλες τις ζημιές/βλάβες.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

64. Ο γιος του προσφεύγοντος ζητά επίσης το ποσό των 5.000€ για έξοδα και δικαστική δαπάνη αλλά χωρίς να διευκρινίζει εάν το ποσό αυτό αφορά τα έξοδα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων ή ενώπιον του Δικαστηρίου ή και τα δύο.

65. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι ο γιος του προσφεύγοντος δεν προσκομίζει καμία απόδειξη για τις αξιώσεις του.

66. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων δεν μπορεί να πετύχει την καταβολή των εξόδων του και της δικαστικής δαπάνης παρά εάν αυτά έχουν αποδειχθεί πραγματικά, αναγκαία και εύλογα ως προς το ύψος τους. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει

ότι ο προσφεύγων δεν προσκομίζει καμία απόδειξη σχετικά με τα έξοδα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων στα οποία προσέφυγε και το Δικαστήριο. Επομένως, θα πρέπει να απορριφθούν οι αξιώσεις του για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

67. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζής, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αιτίαση σχετικά με το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου και απαράδεκτη για τα περαιτέρω
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου
3. *Αποφαίνεται ότι*
 - α) Το καθ' ου η προσφυγή Κράτος πρέπει να καταβάλει στον γιο του προσφεύγοντος, εντός τριών μηνών από την ημέρα που η απόφαση θα γίνει οριστική, σύμφωνα με το άρθρο 44§2, το ποσό των 15.000€ (δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ) για όλες τις ζημίες/βλάβες, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,
 - β) Από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξάνεται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.
4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 29 Ιανουαρίου 2013, σύμφωνα με το άρθρο 77 §§2 και 3 του Κανονισμού.

Ο Αν.Γραμματέας
André Wampach

Η Πρόεδρος
Isabelle Berro-Lefèvre

Νο Φ 092.22/886

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα